

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po po dogovoru. Inseratni davek posebej. »Slovenski Narod« velja letno v Jugoslaviji Din 144.—, za inozemstvo Din 330.—. Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

ZAVLAČEVANJE LONDONSKE KONFERENCE

Pogajanja za določitev programa pomorske razorožitvene konference še niso končana — Zbližanje med Anglijo in Francijo

London, 28. januarja. Pomorska razorožitvena konference še ni prišla preko začetnega štadija. Pogajanja o metodah dela in določitvi oficijelnega delovnega programa, ki so se pričela v četrtek bodo trajala še nekaj dni. Francoska delegata Tardieu in Briand sta imela v soboto daljši razgovor z italijanskim delegatom Grandijem. V nedeljo dopoldne je sprejel Macdonald v Chequesu delegate angleških dominijonov, za njimi pa ameriškega državnega tajnika Stimsona. Med tem se je pogajal Anglež Gibbons s Francozom Massigliem in Morov s Tardieuem, do čim sta se popoldne oba Francoza posvetovala s Stimsonom. Vsekakor bo poteklo še par dni, preden se bodo mogla pričeti prava pogajanja o razorožitvi na morju.

Za večeraj popoldne napovedani sestanki angleške, francoske in italijanske delegacije je odpadel, ker je bil ministrski predsednik Macdonald zadržan v spodnji zbornici, kjer je govoril o važnosti opcijske klavzule. Danes se sestanejo delegati k razpravi o predlogu Francije, naj se pod gotovimi pogoji omeji pomorsko oboroževanje po globalni tonazi. To vprašanje je za nadaljni potek konference odločilne važnosti, ker zahteva Anglija, naj o razorožitvi razpravlja po kategorijah vojnih ladij. Zdi se, da sta se angleško in francosko stališče v tem vprašanju močno približala in da bo francoski predlog naletel na odpor edinele pri italijanski delegaciji. Kakor se doznava, je ameriška delegacija baje prejela od svoje vlade obvestilo, da se Zedi-

njene države ne bodo priključile eventualnemu sredozemskemu paktu.

London, 28. januarja. Ameriška delegacija je prejela iz Washingtona odgovor ameriške vlade, po katerem ameriška vlada odklanja pristop k sredozemskemu pomorskemu paktu, ki ga forsira Francija.

London, 28. jan. AA. Konference voditeljev petih delegacij pomorske konference, ki je bila snoči, je trajala 3 ure. Na tej konferenci je po uradnem poročilu bilo sprejeto načelo o proporcionalnem razmerju posameznih vojnih mornaric in o mejih totalne tonaze, kar je predlagala in zagovarjala italijanska delegacija. — Macdonald je priredil v čast članov italijanske in francoske delegacije banket.

Pomirjenje v Nemčiji

Notranje politična napetost je znatno odnehala, ker je centrum odobrilo poročilo o haški konferenci

Berlin, 28. jan. S sklepom načelstva centra, ki z odobravanjem sprejema poročilo o pogajanjih nemške delegacije v Haagu, posebno pa poročilo o delu centrumaškega ministra dr. Wirtha se je notranjepolitična napetost znatno omilila. Največji je uspeh dr. Wirtha, ki je vodil pogajanja o sankcijskih določbah na zadnji konferenci v Haagu, kjer še ni gotovo, ali bo mogoče te določbe spraviti v sklad z načeli, ki jih zastopa predsednik centra prelat Kaas. Tudi dejstvo, da v saarskem vprašanju ni prišlo po željah centra do bližjega razčiščenja, najbrže ne bo povzročalo novih težav. Načelstvo stranke je samo izrazilo pričakovanje, da mora biti saarsko ozemlje politično in gospodarsko neokrajeno priključeno državi, ker je to bistveni pogoj za trajen sporazum med Nemčijo in Francijo. Prav tako se boj proti

predsedniku državne banke dr. Schachtu najbrže končal s sporazumom. Ostri napadi socialnih demokratov proti dr. Schachtu so dosegli ravno nasproten uspeh. Značilna je na zborovanju nemške ljudske stranke izjava novega finančnega ministra dr. Moldenhauera, da je samostojna politika mogoča le tedaj, če ima država zdrave finance. Državno finančno ministertvo in državna banka sta navezani na pošteno sodelovanje, zaradi česar se v nobenem primeru ne sme omajati finančna neodvisnost državne banke. Ze danes se lahko reče, da bo predsednik dr. Schacht ostal na svojem mestu, čeprav ga razne socialistične organizacije še vedno znova napadajo. Večeraj popoldne se je državni kancelar z vsemi strankami posvetoval o Schachtovem slučaju, vendar pa ta pogajanja še niso zaključena.

Silni viharji ob portugalski obali

Mnogo ladij ponesrečilo — Večje število ribičev ponesrečilo

Lizbona, 28. januarja. Portugalsko obalo je opustošil silovit vihar, ki ga je spremljalo strašno neurje. Vihar je dosegel ponekod hitrost 145 km na uro. Na kopnem je povzročil mnogo škode, ker je razdejal cele pokrajine. Ubityh je bilo tudi mnogo ljudi. Pogrešajo dve jadrnici, na katerih je bilo 60 ljudi.

Vigo, 28. januarja. Ob vsej zapadni obali Španije dvirajo že dva dni silni viharji, ki so povzročili tako na morju kakor na kopnem mnogo škode. V bli-

žini mesta je utonilo 48 ribičev, ki jih je vihar zalotil na odprtem morju. Vsi trije čolni, v katerih so skušali doseči obalo, so se prekucnili, tako, da je vsa posadka utonila.

Pariz, 28. januarja. Ob severni afriški obali divja strašno neurje. 12 ribiških čolnov pogrešajo. V bližini Casablance se je potopila velika ladja, na kateri je bilo 50 ljudi. Holandski parnik Tarras s 6000 tonami tovora se je potopil.

Popolna harmonija v Sokolstvu

Pomembna izjava podstarešine Lacka Križa. — Seja izvršnega odbora Sokola kraljevine Jugoslavije

Beograd, 28. januarja. Snoči je bila zaključena prva seja starešinstva Sokola kraljevine Jugoslavije. Vsi sklepi so bili sprejeti v najlepši harmoniji in je že prva seja pokazala, da preveva tudi novo sokolsko organizacijo pravi sokolski duh. Posebno globok vtis je napravil govor bivšega staroste Hrvatskega Sokola Lacka Križa, ki se je ob zaključju seje v daljšem govoru zahvalil za ustrežljivost, ki so mu jo izkazali kot bivšemu predstavniku Hrvatskega Sokola bivši člani Jugoslovenskega

Sokola. Odkrito je priznal, da je vstopil Hrvatski Sokol v novo sokolsko organizacijo z velikim nezanimanjem, ker se je mislilo, da bodo pristaši bivšega Jugoslovenskega Sokola skušali preglasovati vse njihove predloge. Z zadovoljstvom pa se je prepiral, da je naletel na popolno razumevanje, bratško slogo in pravi sokolski duh.

Danes se je sestel izvršni odbor, ki razpravlja o raznih finančnih vprašanjih, zlasti pa o vprašanju imovine bivšega Jugoslovenskega Sokola.

Kmetška vstaja v Ukrajini

Upor kmetov proti sovjetskim oblastem — Smrtne obsodbe

Bukarešta, 28. jan. Kakor poroča »Cuvantul« na podlagi izjav potnikov iz Kišinjva in Besarabije, je v Ukrajini izbruhnil kmetški upor proti sovjetskim oblastem, ki se mu je baje priključila tudi deča armada. Nad uporne kmete so bili poslani večji oddelki kozakov. Baje je prišlo že do spopadov, pri katerih so kmetje napadli in deloma razrušili deloma pa zažgali nekatera upravna poslopja v raznih mestih.

Moskva, 28. jan. V Artemovsku v pokrajini Donca sta bila dva nameščenca tovarne »Donsodac«, ki sta kljub prepovedi odnašala živo srebro iz tovarne, in šest trgovcev, ki so ga prodajali, obojeni na

smrt. Nekateri drugi soobtoženci so bili kaznovani z ječami od šest do deset let.

Druge velika razprava se je vršila v Jademki v Dobroveskem okrožju proti dvema duhovnikoma in nekaterim vaščanom, ki so bili junija lani aretirani, ker niso oddali zadostne množine žita, ter jim je bilo obnem zaplenjeno premoženje. Ko so zvedeli za ta sklep seljaki, so se zbrali pred poslopjem vaških svetov, zahtevali oprostitev aretirancev in preklic odloka o zaplembi premoženja. Sodišče je obsodilo oba duhovnika in voditelja napada na poslopje vaških svetov na smrt z ustrelniivo, ostali soobtoženci pa so prejeli daljše zaporne kazni.

Vznemirjenje v Angliji zaradi Indije

Angleški listi zahtevajo energične ukrepe proti indijskim revolucionarnim nacionalistom

London, 28. januarja. Zadnji dogodki v Indiji so zelo vznemirili angleške gospodarske in politične kroge. Indija s svojimi 300 milijoni prebivalci je največji izvoznik trga Anglije in bi nena izguba imela za angleško industrijo, navezano na izvoz v prekomorske kraje, nedogledne posledice. Merodajni krogi zahtevajo, naj angleška država z vso energijo nastopi proti prevratnim elementom v Indiji, ki razvijajo zadnje čase neobičajno močno in dobro organizirano propagando. Angleške oblasti so odkrile v Bombayju in v drugih indijskih mestih močno razširjene revolucionarne organizacije, ki so dobro preskrbljene z orožjem in denarnimi sredstvi.

Indijski podkralj lord Irwin je izdal proglas, v katerem izjavlja, da bo proti vsem revolucionarnim elementom in onim, ki se bodo branili plačevati davke ter izvajali bojkot proti angleškim oblastem, nastopil z največjo strogostjo. Vznemirjenje zaradi nedeljskih dogodkov pri manifestacijah za neodvisnost Indije se zrcali tudi v angleškem časopisju. Današnji »Daily Mail« nastopa z vso ostrostjo proti rovarstvu indijskih nacionalistov v Indiji. List našteva razne atentate ki so jih izvršili indijski nacionalisti, in odkriva njihovo brezobzirno agitacijo proti angleškemu gospodarstvu. List nadaljuje, da je Indija življenjskega pomena za britski imperij in da je treba enkrat za vselej povdariti, da Anglija nikdar ne bo izpuстила Indije iz rok in da so zaman vse itu-

zije onih, ki menijo, da bodo na katerikoli način odtrgali Indijo od britskega imperija. Pri tem ne igrajo politične vprašanja nikake vloge. Anglija potrebuje Indijo za svoj trg, ker bi izguba Indije povzročila v angleškem gospodarstvu polom in popolno katastrofo. List navaja nato nekoliko gospodarskih podatkov in naglašja, da bi odpad Indije ogromno povečal brezposelnost v Angliji in uničil cvetočo industrijo. Lani je Anglija izvozila v Indijo za 84 milijonov funtov sterlingov blaga, kar predstavlja osmino celokupnega angleškega izvoza. List zaključuje, da hočejo indijski revolucionarji uničiti angleško trgovino in tako zadati angleškemu gospodarstvu uničujoč udarec.

Imenovanja

Beograd, 28. januarja. Z ukazom, objavljenim v današnjih »Službenih Novinah«, je imenovan doseđani upravnik urada za pospeševanje obrti inž. Gvido Gulič za referenta inspekcije parnih kotlov v dravski banovini. Davčni pripravnik Anton Smuc je imenovan za davkarja pri davčnem uradu v Celju.

Mednarodni odvetniški kongres

Pariz, 28. januarja. Jutri se odprvi v Parizu drugi kongres mednarodne odvetniške zveze. Kongresa se udeležuje 18 narodov. Goste je sprejel Lucien Hubert

Priprave za konferenco Male antante

Bukarešta, 28. januarja. Kakor poročajo listi, se vrše v zunanjem ministertvu velike priprave za konferenco Male antante, ki bo meseca februarja na Češkoslovaškem in sicer nabrže v Bratislavi. Tej konferenci pripisujejo v političnih krogih velik pomen. Po konferenci bo v Pragi ustanovno zborovanje gospodarske Male antante.

Konferenca gospodarskih organizacij

Beograd, 28. januarja. Na inicijativo Zveze industrijcev v Ljubljani se bo v kratkem vršila posebna konferenca zastopnikov gospodarskih organizacij, na kateri se bo razpravljalo o načrtu zakona o izkoriščanju vodnih sil. Zakon je sestavilo ministertvo za zgradbo.

Novi italijanski poslanik v Budimpešti

Budimpešta, 28. jan. AA. Semkaj je prispel novimenuvani italijanski poslanik, opolnomočeni minister Mario Arlotta. Na postaji so ga sprejeli uradniki italijanskega poslanstva in odposlanci italijanskih združenj in društev v Budimpešti, ki so povemu poslaniku priredili prisrčno ovacijo. Madžarski listi pozdravljajo italijanskega diplomata s toplimi pisanimi pozdravnimi članki in izražajo živo simpatijo za poglavitve italijansko-madžarskega prijateljstva.

Zaščita gozdov v Italiji

Rim, 28. januarja. AA. Predsednik vlade Mussolini je večeraj v palači »Venezia« sprejel poročilo oficirjev gozdne milice. Oficirje je predsedniku vlade predstavil minister poljedelstva Acerbo. Sestanku so nadalje prisostvovali general Teruzzi, vodja generalnega štaba fašistične milice in ostali visoki dostojanstveniki fašistične stranke. Mussolini je bil oblečen v uniformo častnega kaprala milice in je sprejel poročilo generala Agostinija o delovanju gozdne milice z zadovoljstvom na znanje. Fašistični oficirji gozdne milice so izročili predsedniku vlade 100.000 lir, ki so jih podpisali in poklonili državi blagajni oficirji sami. Predsednik vlade je imel na prisotne oficirje krajši nagovor, v katerem je izrazil svoje zadovoljstvo in zaupanje v uspešno delovanje gozdne milice, ki naj ščiti gozdno bogastvo Italije.

Umor albanskega majorja

Beograd, 28. januarja. »Politika« poroča, da je bil v Titani umorjen major albanske vojske Ruftem Barjam. Umor je političnega značaja. Ubity oficir je bival nekaj časa kot emigrant v Jugoslaviji. Večjal je za pristaša Fan Dolija. Ko so mu zagotovili amnestijo, se je vrnil v Albanijo, kjer pa je bil sedaj umorjen. Morilec je kapitan albanske vojske Buja Hodža.

Ponesrečena polarna letalca

Newyork, 28. jan. AA. Po poročilih iz Alaske so našli v bližini Severnega reča razvaline letala, ki sta ga pilotirala letalca Eilson in Borlan. Kakor znamo, sta letalca 8. novembra poskušala doseči severni tečaj. Od tega časa ni bilo o deznih letalcih nikake vesti več. Domnevajo, da se trupla ponesrečenih letalcev nahajata pod visokim snegom

Pokopališče čsl. narodnih mučencikov

Praga, 28. januarja. Neka češkoslovaška patriotična organizacija je kupila čpuščeno pokopališče v Wöllersdorfu pri Badnu, kjer je pokopanih nekaj češkoslovaških voditeljev, ki so bili istočasno z dr. Kramarjem in drugimi borci za narodno svobodo internirani v tamošnji kaznilnici ter so tamkaj umrli. Pokopališče bo organizacija uredila, češkoslovaško zastopstvo na Dunaju pa bo skrbelo za njegovo vzdrževanje.

Odpovedane mednarodne sportne tekme

Chamonix, 28. januarja. Vse kaže, da bodo mednarodne zimskosportne tekme, ki so se pričele minulo nedeljo, zaradi skrajno neugodnega vremena odgodene. Večeraj je ves dan deževalo, tako, da je sankalistične in drsilnišče povsem neuporabno. Razmišlja se o tem, da bi se hockeyske tekme na ledu odigrale v Berlinu. Po vsehih iz Berlinu pa tudi tam ni ugodnega vremena. Zato je najverjetneje, da bo še danes sledila odpoved vseh tekmovalj. V najugodnejšem primeru bi se mogle tekme odigrati po pokalnem sistemu.

Angleška afera ob izpraznitvi Porenja

London, 28. januarja. »Daily Mail« poroča, da so morali Angleži zaradi malomarnosti svojih uradnikov pri odhodu iz Porenja pometati v Ren ogromne količine blaga, ki ga niso mogli prodati Nemcem. Ker so Angleži menili, da bodo ostali v Porenju do l. 1935, so nakupili velike množine voznega in drugega materiala. Blago, pometano v Ren, se čeni na več milijonov z. mark. Ta afera je zbudila v angleških gospodarskih krogih veliko nezadovoljstvo. Angleški gospodarski krogi naglašajo, da je tako gospodarstvo tatvina narodnega premoženja.

Ciganski avtomobil

Ostiek, 28. januarja. Orožniki so med Moslavino in Slatino v Podravju ustavili avtomobil, na katerem je bilo polno ciganov. Ugotovili so, da je moderno vozilo prava last ciganov, ki tvorijo nevarno vlomniško tolpo v Podravju. V različnih krajih so se dogajale že dalje časa velike tatvine, vendar ni bilo mogoče doslej nikdar zaslediti storilcev, ker so cigani po vsakem vlovu pobegnili s svojim avtomobilom, s katerim so tudi daleč odpelali vse ukradeno blago.

Zboljšanje telefonskih zvez z Italijo

Beograd, 28. januarja. Ker postajajo trgovske zveze med našo državo in Italijo vedno čvrsteje, namerava ministertvo za zgradbo in pošte v kratkem otvoriti direktne telefonske zveze med našo državo in večimi italijanskimi centri. Prva bo otvorjena zveza med Ljubljano in Torino.

Kralj za dijake v Skoplju

Beograd, 28. januarja. Nj. Vel. kralj Aleksander je daroval 25.000 Din za dijaški dom v Skoplju.

Smrt jugoslovenskega umetnika v Ameriki

Beograd, 28. januarja. Iz Newyorka poročajo, da je umrl operni pevec Zarko Savčić, član newyorkške opere in bivši upravnik Narodnega gledališča v Beogradu in Novem Sadu. Pred leti je odšel v Ameriko, kjer je kmalu zaslovel kot izborni pevec in priznan vokalni umetnik.

Smrtna nesreča beogradskega športnika

Beograd, 28. januarja. Večeraj se je smrtno ponesrečil znani beogradski športnik in dirkač Kostakini. Treniral je na svojem motornem kolesu na progi Beograd-Kragujevac, pripravljaloč se za spomladanske motociklistične dirke. Na nekem ovinku je začelo motorno kolo drseti in je z vso silo treščil Kostakini v obcestni kamen. Prebil si je lobanjo in ostal na mestu mrtev.

Konstituiranje zdravniške zbornice v Splitu

Split, 28. jan. Zdravniška zbornica primorske banovine je izvolila na svoji prvi seji za predsednika dr. Račića, za podpredsednika dr. Petrušića, za tajnika dr. Starševića in za blagajnika dr. Ferria.

Bogat ribji lov

Split, 28. januarja. Neka ribiška družba v Kaštelu je vlovila z mrežo dva teška delfina, ki sta tehtala po 200 kg. Pristaniško poveljstvo je razdelilo ribičem nagrado, kakor je sploh običaj, ako kdo vlovi delfina, ki povzročajo veliko škodo, ker trgajo ribičem mreže.

Novi sovjetski komisar za narodno zdravje

Pariz, 28. januarja. AA. »Tass« poroča iz Moskve, da je za narodnega komisarja za higijeno postavljen Vladimirskij.

Smrt 150 letnega starca

Bukarešta, 28. januarja. V Macinu v Dobrudži je umrl 150letni kmet Ivan Gregorin, ki je bil do zadnjega dnešnje in telesno čil. Njegova rodina šteje z otroci, vnuki in pravnuki sto oseb.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.29. — Berlin 13.5425 — 13.5725 (13.5575). — Bruselj 7.8986. — Budimpešta 9.9194. — Curih 1094.4 — 1097.4 (1095.9). — Dunaj 798.36. — London 276. — Newyork 56.62. — Pariz 222.79. — Praga 167.44 — 168.24 (167.84). — Trst 295.775 — 297.775 (296.775).

INOZEMSKÉ BORZE.

Curih AA: Beograd 9.12875, Pariz 20.38, Newyork 517.65, Bruselj 72.075, Milan 27.085, Madrid 66.75, Berlin 128.68, Dunaj 72.85, Sofija 3.74, Praga 15.315, Varšava 58.025, Budimpešta 90.515, Bukarešta 3.075.

Glasbena Matica za reprezentanco slovenske kulture

Slovenska pesem se je glasila v mogočem četverokotu: Varšava—Lille—Grenoble—Ljubljana

Ljubljana, 28. januarja.

Snoči se je vršil v Glasbeni Matici ob številni udeležbi članstva občni zbor Glasbene Maticе. Otvoril ga je predsednik dr. Ravnihar, ki je v svojem kratkem nagovoru noudarjal, da je malokatera kulturna institucija dokazala toliko življenjske sile, tvorčnosti in razmaha kakor prav Glasbena Matica. Poročal je o svoji avdijenci pri ministru predsedniku generalu Živkoviću, ministru Maksimoviću, Drinkoviću, dr. Korušcu ter kralju, katerim je referiral o uspehih francoske turnee Glasbene Maticе.

GM s tremi podružnicami

Iz obširnega tajskega poročila, ki ga je podal tajnik g. Mahkota, posnemamo: Odborovo delovanje je bilo v prvi vrsti posvečeno skrbi za glasbeno šolo, ki jo vzdržuje Glasbena Matica popolnoma na svoj račun. Razpravljati je moral tudi o marsikateri zadevi konservatorija, saj je znano, da mora društvo nuditi tej državni instituciji, ako hoče, da plodno uspeva in se umetniško razvija, marsikatero pomoč. Velik del odborovega dela je šel tudi na račun uspešnih priprav za francosko turnejo pevskega zbora. Društveni odbor je zasledoval vse važnejše pojave v slovenskem življenju. Matica je z največjo vnamo pomagala po svojih močeh ljubljanski radio-postaji s tem, da je dovoljevala prenos raznih koncertov, ki so se vršili pod njenim okriljem proti malenkostni odškodnini, nekaj njenih članov in sodelavcev pa je tudi sicer pogosto nastopalo v radiu. Glasbena Matica ima tri podružnice: Filharmonično družbo v Ljubljani ter podružnico v Novem mestu in Kranju. S filharmonično družbo jo vežejo naravnost idealne zveze in zasluga obeh odborov je, da se obe instituciji vzgledno podpirata. Podružnici v Novem mestu in Kranju vzdržujeta glasbeni šoli, ki jako lepo napredujejo pod stalnim učenim osobljem.

GM ima naslednje živeče častne člane: Frana Suklje, p. Hugolina Sattnerja, Hrvaško pevsko društvo Kolo v Zagrebu, Mateja Hubada, Josipa Foersterja, J. K. Jiraka, Vitezslava Novaka, Josipa Suka, Peveke obce češkoslovenske, Emila Adamca, Oskarja Deva, Antona Lajovic in dr. Antona Sewaba. Ustanovnikov je 108, rednih članov pa okrog 200. Poleg teh so društveni člani še člani pevskega zbora in orkestralnega društva GM, ki delujejo nad dve leti v oni ali drugi instituciji.

Glasbena šola

Glasbena šola je zaključila v letošnji poslovni dobi 47. leto svojega delovanja. Na šoli je bilo vpisanih 485 učencev, ki so obiskovali 783 predmetov, po izstopu nekaterih tekem leta pa 674 predmetov. Dosegeni uspehi so bili prav dobri. Poleg ravnatelja Mateja Hubada, ki je navzlic svojemu nepopolnemu zdravstvenemu stanju z izjemo treh mesecev vršil vse vodstvene posle in tudi poučeval z vsledno, edinole njemu lastno vestnostjo, pridnostjo in požrtvovalnostjo, deluje še naslednji učiteljski zbor: Marta Dolejš, Karmela Kosovel, Ivan Noč, Josip Pavčič, Klodilda Praprotnik, Anton Ravnik, Janko Ravnik, Vida Ššek, Marija Smale-Svaljar, Milena Verbič, Vida Jerač, Karol Jeraj, Jan Slais, Ivan Trost, konservatorista Novak in Šivic, Jeanneta Foedrberg, Angela Trost, Vanda Wistinghausen, Emerik Beran, Josip Kresinger, Vaelav Lann, Franc Karas, Stanko Premrl, L. M. Skerjanc, Slavko Ostere, dr. Josip Mantušnik, Avgust Ivančič in Viktor Šonc.

GM kot koncertni zavod

Pevski zbor GM, ki ga vodi po polezni ravnatelj Hubada idealno požrtvovalni operni ravnatelj g. Polič, je imel poleg 14 koncertov na francoski turneji v Ljubljani en samostojen koncert, dva nastopa na skupnih prireditvah, dalje Napoleonov večer in častni večer, ki mu ga je pridirala ljubljanska mestna občina po povračku iz Francije. Zbor šteje 126 članov in je imel 108 skusev s povprečnim obiskom 70%. Drugi Matični koncertni faktor je Orkestralno društvo GM, ki deluje z največjo vnamo in vztrajnostjo na področju simfonije glasbe. Lastnih članov v orkestru ima 49. rednejši instrumenti so zasedeni pri nastopih po članih opernega orkestra in muzike dravske divizijske oblasti. Lani je bilo 54 rednih vaj pod vodstvom dirigenta Skerjanca. Društvo je imelo dva koncerta in je sodelovalo pri raznih prireditvah. Trejni faktor koncertna poslovavnica je aranzirala v minuli sezoni 36 prireditev, od teh 26 koncertov. Poslovavnica je s svojim delovanjem omogočila marsikatero našo prireditev, računala je ali celo krila deficit. Vseh popustov je bilo okrog 9000 Din, deficitov (treh koncertov) pa 5827 Din.

GM kot glasbeno-literarni zavod

Glasbena Matica je imela z izdajo »Novo muzike« najplemenitejše namene. Hotela je dati moderni glasbeni smeri primeren glasilo, zbrati okoli njega vse slovenske glasbenike in vzbuditi zanimanje za sodobno glasbo v slovenski javnosti. Žal, mora koncem drugega letnika ugotoviti, da se ji ne eno ne drugo ni bogve kako po-

srečilo. Za »Novo muziko« je žrtvovala GM okoli 50.000 Din, kar je za društvene finance vsekakor občutna svota.

Arhiv GM vsebuje danes nad 4500 glasbenih komadov poleg posebnega arhiva za pevski zbor in orkestralno društvo. S tem muzikalnim arhivom je združen tudi arhiv instrumentov, ki šteje 45 dobro ohranjenih komadov.

Matična knjigarna se prav lepo razvija. Letos je nanovo uvedla oddelek za salonski orkester.

Naša globoka zahvala gre vsem faktorjem, ki so na katerikoli način podpirali delovanje GM, predvsem kralju Aleksandru, ljubljani obč. svetu, županu dr. Pucetu, nadalje raznim denarnim zavodom, korporacijam in ljublj. dnevnikom. Sedanji odbor je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da, celo več, kar bi sicer dopuščale društvene finance. Tekom 20 mesecev je izvedel tri koncertne turnee, ki so izvršile 24 koncertnih nastopov v raznih mestih Srednje Evrope. Pogled na zemljevid nam kaže, da se je glasila sloven. pesem v mogočem četverokotu: Varšava-Lille, Grenoble-Ljubljana. V širni svet pa so jo prenesele radiopostaje Katovice, Krakov, Poznanj, Varšava, Bratislava in Pariz.

Volitve novega odbora

Blagajniško poročilo je podal g. Lashcher. GM je imela denarnega prometa 3.383.252 Din, dohodkov 1.667.876 Din, izdatkov pa 1.715.375 Din. Na predlog računskega predložnika g. Markija je bil sprejet absolutorij blagajniku in celokupnemu odboru.

Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor gg. dr. Ravnihar, dr. Zirovnik, dr. Černe, prof. Lovše, Anton Lajovic, dr. Rujelj, prof. Santel, bančni ravnatelj Gruden, dr. Kreč, in Juvaneč; namestniki: Gm. dr. Sturm in inž. Petrič; pregledovalci računov: Hočevar, Markel in Pretner.

Izjava

Z ozirom na svojo v decembru 1929 v tuk. dnevnikih priobčeno »javno zahvalo« in ker ne želim nikomur storiti krivice, objavim, da sem se naknadno prepričal, da so bile moje informacije netočne in da Udrženje drogistov Jugoslavije, sekciji Ljubljana ne morem očitati nikakršnih nekorektnosti.

V Ljubljani, dne 24. jan. 1930.
Josip Kramar, drogist v Ljubljani.

Nad 30 družin brez vode

Večkrat čitamo o naselbini (koloniji) na Galjevici. Oh, srečni ljudje! V barakah stanujejo, pa so vendar srečni. Kar tri vodovodne imajo. Zato smo pa mi siromaki v »koloniji« na Kodeljevem brez vode že nad 14 dni. Vsega skupaj nas je okrog 30 rodbin in imamo samo en »hidrant« in še ta je kakih 1000 korakov daleč, to je zraven Mladinskega doma in sedaj, ko po celim Kodeljevem polagajo vodovodne cevi, nam ta »vrelc« zapro jutraj in se nas ne usmilijo, da bi vodo spustili vsaj opoldne, ko delavci počivajo, da bi si naše gospodinjice nanosile toliko potrebne vode. Saj je to že za žene dosti utrudljivo, če morajo vodo nositi tako daleč, kaj šele če grede večkrat na dan po vodo zastojni in se morajo zadovoljiti s tem, da je poklicani faktor s ključem vodovoda v gostilni in voda ne teče.

Govori se celo, da nam še tisto malo vode, kar je imamo, odvzamejo, toda tega ne moremo verjeti. Prosimo pa vendar našega gospoda župana Oražma, naj ukrene vse potrebno, da bi se v primeru premestitve vodnjaka isti namestil sredi kolonije, za kar bi mu bili vsi pri- in naselenci od srca hvaležni.

Se enkrat: Gospoda, kadar zapirate vodo, spomnite se, da jo je treba zopet odpreti ali vsaj obvestite prizadete stranke, kdaj boste vodo odprli, sicer bomo posegli po izdatnejših ukrepih, kajti brezstrneži zasluži brezstrneži! Prizadeta kolonija.

Comédie Francaise v Ljubljani

La Comédie Française je najznamenitejša francoska gledališče. Ustanovili so ga l. 1680. Na povleje Ludvika XIV., ki je združil igralce slavljega »Hotel de Bourgogne« in pa igralško družbo gledališča »Guénégaud«.

Med najboljše umetnike današnje Comédie Française spadata vedno Alexandre in Robinson, ki nastopita v sredi v našem gledališču v »Begu« (La Fugue) v delu Henri Duvernoisa. Vsebinska je sledeča: Znameniti skladatelj Bernard Labeche je prepričan, da mu je radi težke srčne bolezni živeti le še par mesecev. Ve pa, da je žena, ki ga ljubi iskreno, sklenila slediti mu v grob. Kako bi Bernard preprečil smrt in žrtvovanje ljubljene žene? Edino s tem, da jo prepriča o svoji dozdnevni nezvestobi, da uniči iskreno ljubico žene in jo pretvori na ta način v sovražnico in zaničevanje. In res, s prvo, ki jo sreča, zapusti ženo in dom, kljub njenemu rotnanju. Dve leti mineta. Bernard proti vsakemu pričakovanju ozdravi. Takoj pohiti k njej, ki jo je zapustil in ji razloži tragično, a potrebno življenje. Težko se razžali obogo ženo, vendar njena ljubezen se ni zamrza. Globoka in po svoji vsebini silno fina drama je imela pri pariški publiki velik uspeh. Igrali so jo prvič 19. septembra preteklega leta v gledališču Saint-Georges. Prepričani smo, da bo imela tudi pri ljubljanski publiki velik uspeh.

Prve razprave pred senatom petorice

Senzacionalna obravnava proti zakoncu Kraljič iz Iške Loke, obtoženima umora Martina Kraljiča

Ljubljana, 28. januarja.

Danes je prvi dan, ko je začel poslovati pri ljubljanskem deželnem sodišču kazenski senat petorice namesto lani ukinjene porote. Porotna sodišča so bila v Avstriji uvedena pred približno 77 leti. Ljubljanska porota ima za seboj bogato zgodovino. Pred ljubljansko poroto je bil obsodjen znani ponarejalec denarja Matija Preslesnik. Zelo zanimiva je bila obravnava proti »svetemu Tončku«, ki je pred dobrimi 50 leti sleparil navjne ljudi po Notranjskem in Dolenjskem. Češ, da je svetil mož in da ozdravi vsako bolezen. Proti plačilu je dal »papežev vodo« in »papežev mast«. Zanimiva je bila tudi razprava proti 30 razpečevalcem ponarejenega denarja. Ljubljanski poroti je bila poverjena tudi naloga soditi tržaške italijanske irendentiste. Pred poroto, ki je imela prej svojo razpravno dvorano na Zabjeku, kjer je sedaj okrajno glavarstvo za ljubljansko okolico, se je zagovarjal tudi večkratni morilec Ravnik.

Namesto porote sodi sedaj najtežje zločine, za katere je določena smrtna kazen ali dosmrtna ječa, kazenski senat petih sodnikov. Ti so pristojni tudi za nekatere politične zločine v smislu zakona o zaščiti države. Danes sta bila pred senatom tudi dva primera komunistične propagande, ki ju je odstopilo državno sodišče v Beogradu ljubljanskemu deželnemu sodišču.

Senat petorice tvorijo pri današnjih razpravah: predsednik s. o. s. Anton Mladič in sodniki dr. V. Strasser, Jakob Antloga, Sv. Kralj in dr. Strukelj. Državni tožitelj je bil g. Lavrenčak.

Prvi dve razpravi sta se vršili v sobi štev. 79.

Prva oprostilna sodba

Ob pol 9. dopoldne se je vršila prva razprava pred senatom petorice. Obtožen je bil progredka po členu 5. zakona o zaščiti javne varnosti pekovski pomočnik, dne 2. marca 1871 v Beli Cerkvi rojeni, samski Josip Zajc, stanujoč v Stepanji vasi 78. Obtoženec je sivolas mož, mirnega značaja. Obtožena navaja, da je 27. novembra lani v Marčetovih gostilni na Dolenjski cesti v pogovoru z Josipom Gajzerjem o vojni med Kitajsko in Rusijo dejal:

— Tudi pri nas bodo prišli komunisti na površje, če ne prej, pa čez 10 ali 20 let. Zabavil je tudi proti Srbiji. Obtoženec je bil v službi pri pekovskem mojstru Valentinu Ahačiču v Stepanji vasi.

Obtoženec se je pred senatom odkrito in mirno zagovarjal. Navajal je, da je bil usodnega dne popolnoma pijan. Njegov zagovor so potrdile tudi priče, osobito g. Fr. Zebal. V Marčetovih gostilni je samo komentiral po svoje časopisne vesti o vojni med Rusijo in Kitajsko.

Pekovskega mojstra žena Antonija Ahačič je povedala, da je obtoženec miren, samo »včasih da ga malo prime«. Govoril je samo, da je na svetu preveč revščine in preveč otrok. —

Kakor je razvidno iz sodnih spisov, se obtoženec politično ni udeleževal in ni zabeležen v kriminalni evidenci političnega oddelka ljubljanske pol. uprave.

Po kratki razpravi je bil Josip Zajc oproščen. V razlogih je predsednik poudarjal, da so sicer po pričah dokazane mikriminalne besede, toda obtoženec je bil popolnoma pijan.

Državni tožitelj je prijavil revizijo.

Zrtev ljubavnih spletk

Druga razprava pred senatom petorice je bila proti 22letni samski Franji K., hčerki gostilničarja v Novem Vodnatu št. 83. Obtožena je, da je lani po predhodnem sporazumu s tajno komunistično organizacijo v Ljubljani prejela in isti izročala pisemske pošiljke, katere je dobivala preko svoje prijateljice Danice od tajne organizacije v Beogradu. Obdolžena je zločinstva po členu 1 točka 2 zakona o zaščiti javne varnosti z dne 6. januarja 1929.

Obtoženka ima sicer samo osnovnošolsko izobrazbo, je pa zelo inteligentna. Natanko je naslikala svoje ljubavno razmerje z nekim S., s katerim je kljub nasprotovanju staršev stalno dopisovala. Posledice tega razmerja niso izostale. Aretirana je bila 30. julija lani. Franja K. je bila oproščena obtožbe.

Nato se je senat preselil v porotno dvorano.

Umor na lgu

Danes dopoldne se je pričela pred senatom petorice senzacionalna razprava proti Marijani Kraljič, rojeni Japelj in njenejmu možu Francetu Kraljiču zaradi umora. Marijana Kraljič je robustna kmečka žena, dokaj inteligentna, rojena je bila 12. decembra 1888 v Brestu kot hči premožnega kmeta. Poročila se je s posestnikom Francetom Kraljičem, ki je imel svoje posestvo v Iški Loki. Kraljič je vedno pod sugestijo svoje žene, ki je znala namesto njega gospodariti. Kraljič je bil rojen 4. decembra 1871 v Iški Loki.

Naval k razpravi proti zakoncu Kraljiču je bil zelo velik. Že zgodaj ob 8. so navahili na dvorano izanci, zlasti pa izanke. Dva stražnika sta morala delati mir in red. Avditorij je bil kmalu po 9. popolnoma zaseden. Ljudje so nestrpno pričakovali prihoda senata in obeh obtožencev. V dvorani je vladala grobna tišina.

Ob 11.15 sta dva paznika pripeljala v dvorano Franceta in Marijano Kraljič. Mož je solzan in praznično obložen. Žena Marijana je oblečena črno s črno ruto na glavi.

Obtoženca zagovarjata dr. Kreč in dr. Svigelj.

Obtoženka Marijana Kraljič je obtožnico poslušala z največjo pozornostjo. neprestano upirala oči v državnega tožitelja, dočim je njen mož apatično zrl pred se. Tupatam se je ozrl na svojo ženo.

Zakonca Kraljič sta umorila »Amerikance« Martina Kraljiča ter ga zakopala na travniku ob potoku Išci. Državni tožitelj je proti njima naperil obtožbo zaradi zločinstva zoper življenje in telo. To je sedaj pravni terminus za umor. Obtožnica obsega 14 s strojem pisanih strani. Iz nje posnemamo naslednje podrobnosti:

Razmere pri Kraljičevih

Obtožnica zelo obširno opisuje razmere v Kraljičevi družini. Majja l. 1906 je umrl Janez Kraljič, ki je zapustil vdovo Uršo in pet polnoletnih otrok, med njimi tudi obtoženega Franceta in brata Martina, ki je bil rojen l. 1878. Oba brata sta prevzela Kraljičovo kmetijo. Martin je pozneje izročil svojo polovico posestva bratu Francetu, pridržal si je samo za vžitek eno njivo. Bil je štirikat v Ameriki, kjer je trdo delal v premožgavih Coloradu. Leta 1926 je kot varčen gospodar stalno prišel domov ter prinesel s seboj nad 200.000 Din prihrankov. Tudi obtoženec France Kraljič je bil v Ameriki pa ni znal varčevati in njegovo posestvo je šlo rakovo pot. Brat mu je vedno pomagal z denarjem in ga podpiral. Mnogo denarja je izdal tudi za ženo obtoženo Marijano in bratove otroke. Vladalo je sprva v Kraljičevi hiši veliko prijateljstvo. Prišlo pa je končno do tragičnega obračuna. Martin je zahteval sodnim putem plačilo posojila 105.000 Din, vendar so se pozneje pobotali in si je brat Martin z notarsko poravnavo izgovoril pri hiši stalen dosmrtni vžitek.

Spori v družini

Spor med bratom pa s poravnavo ni ponehal. Martin je začel pri sosedih tožiti, da mu Kraljičeva ne dajeja vžitka. Pojavilo so se v vasi tudi govornice, ki sta jih razširjala obtoženca, da je začel Martin zalezovati svojo svakinjo, obtoženo Marijano z ljubavnimi ponudbami in da je z njo spolno občeval. Martin je vaščanom solznic očel zadrževal, da te govornice niso resnične in da ga oba obtoženca samo sovražita, ker jima noče več dati denarja. Bal se je tudi, da bi ga ne zastrupila.

Osumljena in aretirana

Lani 11. januarja je pripovedoval, da mu je obtoženka grozila z vilami. Navadno je spal v hlevu na slami. Omenjenega dne sta prišla obtoženca v hlev in je Martin po pripovedovanju vaščanov slišal, kako je obtožena Marijana dejala svojemu možu:

»Ali si naredil tisto, kar sem ti naročila? Ali nisi? Če nisi, ferdamansko se boš kešal.« Martin je tudi zatrjeval, da se boji spati doma v hlevu, ker je prepričan, da mu obtoženca stržejo po življenju. Sosed Andrej Gams mu je ponudil svoj hlev za prenočišče, kar je pa Martin odklonil. Opozarjal je večkrat sosede, naj vedo, če ga nenadoma zmanjka, da sta ga umorila obtoženca. Sovražstvo med Kraljiči je postajalo vedno očitnejše. Koncem marca lanskega leta so prebivalci Iške Loke opazili, da je Martin Kraljič nenadoma izginil. Sosedeje so se takoj spomnili Martinovih besed in po vasi se je razširila govornica, da sta ga najbrž ubila zakonca Kraljič in ga skrivaj pokopala. Obtoženca pa sta sosedov sveto zatrjevala, da je Martin odpotoval nazaj v Ameriko in da je že pisal iz Švice karto, ki pa so jo otroci nekam zatažili. Sosedeje pa tem govoricam niso hoteli verjeti ter so opozorili župana Pirca, naj pokliče orožnike, da prično pretiskavo. Meseca junija lani so začeli orožniki na lgu preiskovati zadevo Kraljič. Vedno več suniljih okolišni se je zbiralo proti obtoženima in 16. avgusta 1929 so ju aretirali.

Mož priznal, da je žena morilka

Obtoženca Marijana Kraljič je orožnikom zatrjevala, da z možem nista Martinu ničesar storila, temveč da je odpotoval v Ameriko. France Kraljič pa je po dolgotrajnem zasliševanju končno vendarle priznal orožnikom, da je njegova žena ubila Martina v hlevu, ko je spal. Ko je že bil mrtev, je prišla k njemu v sobo ter mu povedala, kaj je storila. Mrtvega brata sta ponoči zvelkla v kaščo, kjer sta ga imela skritega do druge noči. Potem sta ga naložila na voz in ga odpeljala s konjem na travnik »Prč.« ob Išci. Tam sta skupala z lopatami jamo in vrgla mrtiča vanjo. Po tem sta ga zagrebala, poravnala zemljo in se vrnila domov.

Žena tajni

Po vasi sta razširjala govornico, da je Martin odpotoval v Ameriko. Obtoženec France je po priznanju orožnikom pokazal kraj, kjer sta zakopala truplo Martina Kraljiča. Obtoženka je še vedno tajila svoj zločin in ko so ji orožniki povedali, kaj je izpovedal njen mož France, je priznala, da je takrat, ko je imela svinja v hlevu mlade, res prišla pogledat v hlev. Tam jo je Martin objel ter je bil proti njej nasilen na kar ga je udarila z vilami. Vedno je ponavljala, da ga ni ubila in se je začela izgovarjati, da splot ne vse. kam je šel Martin. Ko ji je orožnik predložil možovo priznanje, je zavajkala:

»Joj, kako pa vi vse to veste? Če je že tako, pa naj bo.«

Obtoženka je orožnikom zopet začela tajiti zločin in se izgovarjati, da ji je Martin neprestano vsiljeval ljubezen.

Obdukcija trupla

Sodna komisija je pozneje na travniku »Prč.« tik ob Išci na prostoru, ki je oddaljen le 50 cm od brega, našla truplo Martina Kraljiča. Mrtič je ležal popolnoma obložen na obrazu, na njem je ležala le 20 cm debela plast prsti. Sodno raztelesenje je doseglo, da ima mrtič nad levim ušesom dve paralelni vrezini v koži, dolgi 5 cm, in da je pod njima tudi prebita lobanjska kost. Cela leva senčna kost je bila zdrobljena. Tudi na desni strani glave je bila 6 cm dolga razpoklina kože in tudi desna senčna kost je bila zdrobljena. Zada glava ni bila poškodovana in tudi na trupu ni bilo videti drugih poškodb. Zdravnika sta izjavila, da izvirajo poškodbe od ostrine in od ušesa sekire. Prizadejanih je bilo več udarcev, najmanj šest. Iz udarcev se da sklepati, da je moral pokojni dobiti udarce, ko je ležal na slami. Vsak udarec sam na sebi je bil smrten. Pokojni Martin je moral umreti zaradi otrpnenja možganov in krvavitve, povzročene po težkih udarcih.

Spretno izvijanje

Pred preiskovalnim sodnikom je obtožena Marijana zvito izpreminjala svoje izpovedbe. Enkrat je zvrčala umor na svojega moža, drugič si je izmišljala, da je moža sama v temi udarila, ko jo je hotel posiliti in končno si je izmišljala, da je Martina usodne noči ubil gorški begunec Kramar, ki je že med vojni bival pri Kraljičevih in da je usodne noči prišel v hlev. Preiskovalnemu sodniku je povedala, da jo je hotel Martin posiliti, da jo je pa rešil dotični begunec in da je začela klicati moža na pomoč. Obtoženec je v preiskavi vedno zatrjeval, da je pač pomagal zakopati umorenega Martina, da ga pa on ni umoril.

Državni tožitelj je po novem kazenskem postopku sam prečital obtožnico. Vabljenih je 13 prič. Razprava bo trajala pozno v noč.

Beležnica

KOLENDAR.

Danes: Torek, 28. januarja 1929. katoličani: Karel; pravoslavni: 15. januarja, Gavriko.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Opera: »Tičar.« D.
Kino Matica: Pat in Patachon kot bagdadski lopova.
Kino Ljubljanski dvor: Moderni Faust.
Kino Ideal: Usodna kocka.
DEŽURNE LEKARNE.
Danes: Babovec, Kongresni trg, Ustar, Št. Peterska cesta.

Prosveta Drama

Torek, 28.: zaprto.
Sreda, 29.: Naš gospod župnik. C.
Četrtek, 30.: zaprto.
Petek, 31.: Čvrček za pečko. E.
Sobota, 1.: Utropljenca. 25. predstava. Izven.

Nova mladinska predstava v ljubljanski drami. Ljubljanska drama vzporedi za mladino Špiročevega »Pogunnega Tončka«, ki se je že tolikokrat umevalja na raznih odrih širom Slovenije. Prva predstava Pogunnega Tončka bo nedeljo 2. t. m. ob 16. uri v ljubljanski drami. 25. predstava »Utopljenec«. Ta ljubljanska predstava komada, ki je dosegel to število vprizoritvej tekom enega leta, se vzporedi 1. februarja, na dan obletnice premirje, v isti zasedbi, z odličnim gospodom Cesarjem v vlogi Buče, humorim gospodom Kraljem in šarmantim g. Lemanjem ter bučevizivo gospe Medvedovo in drastično go Rakarjevo. Predstava se bo vršila izven abonamane, pri znižanih cenah.

Prvi Shakespeare v letošnji sezoni. Te dni prično v Drami vaje za vzporeditev Shakespearejeve pravljice veseloigre »Viha«, katerega je poslovelni Otton Župančič. Režijo vodi prof. Šest.

Opera

Torek, 28.: Tičar. D.
Sreda, 29.: Ernani. A.
Četrtek, 30.: Gostovanje Comédie Française. Bez. Izven.
Petek, 31.: zaprto (generalna).
Sobota, 1. febr.: Hasanaginica, premijera. Izven.

Danes se poje Zelterja opera »Tičar« za abonma D. V glavnih vlogah nastopijo za Poličeva, gna Majdževa, ga Bačkova ter zz. Drenovec, Gostič, Peček, Povhe in drugi. Dirigent je g. H. Svetel, režiser g. Povhe.

V soboto se poje prvič na sloj. odru domača. Safranek-Kavčič opera »Hasanaginica«. Pesem o žalostni usodi Hasanaginice je ena izmed najlepših iz naše narodne poezije. Globoka v občini in čustvenosti, pretresljiva po dramski vsebini je bila prevedena domalega na vse evropske jezike. Moški naši pisatelji so poskušali, da dramatizirajo Hasanaginico. Jemede vseh je imeel največji uspeh Milan Ogrizovič. Iz pesmi je napisal dramo v treh dejanjih, ki je bila dolgo let najpopularnjša in največkrat igrana hrvaška drama. V Ljubljani je bila vpriporjena v slovenskem in hrvaškem jeziku. Na podlagi te drame je bil po pisatelju Ogrizoviču in komponistu Safranek-Kavčiču napravljena operna libreto. Premijera je imela l. 1924. v Zagrebu velik uspeh. Opozarjamo vse na ta zanimiv večer domačega delarja, ki bo pod osebnim vodstvom ravnatelja Poliča gotovo častno in v popolno zadovoljstvo uspel.

Radiooprogram

Četrtek, 30. januarja.

12.30: Reproducirana glasba; 13: Casovna napoved, borza, reproducirana glasba; 13.30: Iz današnjih dnevnikov; 17.30: Koncert Radio-orkestra; 18.30: Dr. V. Bohinec: Žitnice sveta; 19.30: Dr. Rujelj: Srbohrvaščina; 19.30: Tedenski pregled — književni pregled; 20: Koncert godbe Dravske diviz.; Wagnerjev večer; 22: Casovna napoved in poročila. Koncert Radio-orkestra; 23: Napoved programa za nasled.

Pristopajte k Vodnikovim družbi

Dnevne vesti

— Spomenik kralju Petru v Dolnji Lendavi. Akcija za postavitve spomenika kralju Petru v Dolnji Lendavi je že tako napredovala, da bo spomenik odkrit najbrž letos na Vidov dan. Dolnja Lendava bo torej za Kranjcem drugo slovensko mesto, ki postavi kralju Petru spomenik.

— Iz »Uradnega lista«. »Uradni list k. banske uprave dravske banovine« št. 25 z dne 28. t. m. objavlja zakon o narodnih šolah, zakon o plačah stalnih mesečnih in ostalih dokladah in prejemkih, napredovanju in pokojninskih prejemkih učiteljev na srednjih in strokovnih šolah v resoru poljedelskega ministrstva, zakon o podpori za asanacijo vasi, pravilnik za izvrševanje odredb o verskem pouku po zakonu o srednjih šolah in zakonu o učiteljskih in pravilnik za izvrševanje odredb o verskem pouku in privatnih šolah po zakonu o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929.

— Prepovedan madžarski list. Notranji minister je prepovedal urvažati in širiti v naši državi madžarski list »Munkas Ujság«, ki izhaja v Kološvaru v Rumuniji in piše proti interesom naše države.

— Nagrajeni slovenski narodni noši. Novosadsko kolo srbskih sestara je privedlo v soboto zvečer vseslovenski bal, na katerem je bilo nagrajenih šest najlepših narodnih noš. Prvo nagrado je dobila stara beogradska noša, peto in šesto pa dve slovenski narodni noši.

— Slovenci v Ameriki. Dne 29. decembra se je pripetila v Milwaukee težka nesreča, katere žrtev je postal Anton Lončarič. Ko je hotel čez cesto k tramvaju, ga je podrl in povozil avto, takoj za njim je pa privozil še en avtomobilist tako, da sta povozila Lončariča kar dva avtomobila. Nesrečnega so prepeljali v bolnico. Zlomljeno je imel levo nogo, glavo pa vso razbito. Drugo jutro je težkim notranjim poškodbam podlegel. Pokojni je bil šele 38 let star, rodom iz Sestriz pri Majšpergu na Štajerskem. V Ameriki je bival 20 let. Zapustil je ženo in enega sina. — V kraju Toole. država Utah, si je 17. decembra na strašen način končal življenje France Javornik. Prezrel si je z britvičjo vrat. Kaj ga je gnalo v smrt, ni znano. — V kraju Oglesby je 26. decembra preminula Barbara Jerin. Pokojna je bila rodom iz Radeč pri Zidanem mostu. V Ameriki je bivala že 17 let. Stara je bila 65 let. Zapustila je moža, dva sinova in tri hčerke. — V Bridgeportu je po daljši in mučni bolezni preminula Ana Hočvar. Zapustila je moža in tri otroke. — Istotam je lani umrl Franc Kajan. Zapustil je ženo in več otrok. — V kraju Gilbert so umrli: Viljem Prosen v starosti 18 let, Josip Kern v starosti 55 let in 12letni Josip Lap.

— Slovenske skladateljke opozarjamo, da potече 1. februarja rok, ki ga je razpisala Filharmonična družba za najboljšo orkestralno delo naših kompozitov. Odbor prositi, da se rokopiši izročijo pisarni Glasbene Matice.

— Javna prošnja. Razstavni odsek kongresnega odbora JGZ v Krškem prosi gasilska društva, naj mu nemudoma sporoče, če imajo kak zgodovinski predmet (zgodovinsko sliko požara, zgodovino društva, zlasti številno požarov, zanimivo zgodovinsko gasilsko orodje it. d.) ter naj javijo, koliko bi znašala poštnina. Predmetni nasveti iz gasilskih vrst in privatnikov se hvalježno sprejemajo. Več v »Gasilcu«.

— Pianist Ledovsky v Zagrebu. V Zagrebu je prišel te dni znani pianist Ledovsky, ki si je vtepel v glavo prekomerno vse do sedanje rekordne vztrajnosti igranja na klavirju. Mož je lani na Dunaju 70 ur neprestano sedel za klavirjem. To je bil prvi svetovni rekord. Seveda Američanom rekord ni dal miru in kmalu je bil dosegel novi svetovni rekord. Neki črnc je igral dve uri več kot Ledovsky. Pa tudi Ledovsky se ni dal ugnati. Lani v decembru je odšel v Prago in igral nepretrgoma 83 ur. Ker je pa podjeten Američan prekosil tudi ta rekord, je edenli Ledovsky še enkrat poskušati svojo srečo. To pot namerava igrati v Zagrebu. Igrati namerava nepretrgoma 85-90 ur.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo oblačno in deževno. Včeraj je bilo večinoma jasno samo v Beogradu, drugod pa oblačno in deževno. Temperatura je povsod znatno poskočila. Dobili smo pravo južno vreme, kar je ob tem času redka izjema. Da ni dežja in blata, bi človek mislil, da se je pomlad že pričela. Najvišja temperatura je znašala v Mariboru, Zagrebu in Splitu 12, v Beogradu in Sarajevu 11, v Ljubljani 10,6, v Skoplju 4 stopinj. Pod ničlo je padla temperatura samo v Zagrebu. Davi je kazal barometer v Ljubljani 754,9 mm, temperatura je znašala 6,6.

— Nesreče in nesode. Včeraj so v bolnico prepeljali 88letno staro Uršo Majhen iz Sele nad Škofjo Loko, ki je tako nesrečno padla, da si je zlomila desno nogo. — Slična nesreča je doletela tudi 9letno Kristino Berčon iz St. Vida pri Stični, ki si je pri padcu zlomila desno nogo. — Trgovalski potnik Maks Zemljič iz Ljubljane si je na Turjaku zlomil levo roko. — Hlapec Alojzij Zirovnik z Glince je včeraj popoldne sekal drva. Pri delu si je presekal stopalo leve in odsekal palec desne noge. — Vinko Rol, drvar v St. Vidu pri Cerkljici, se je nevarno vsekav v levo roko. — Vse poškodovance so prepeljali v bolnico. — Številne avtomobilske nesreče. Včeraj sta se pripetili dve avtomobilski nesreči v Zagrebu, v soboto in nedeljo pa dve v Osijeku. Na vogalu Gunduličeve in Marovske ulice je včeraj nepreviden avtomobilist podrl na tla in vrgel na pločnik Dragutina Mažuka. S precej težkimi notranjimi poškodbami so morali prepeljati Mažuka v bolnico, avtomobilist je pa oddiral. V predmestju Vrbič je neznan avtomobilist povozil delavca Andra Buniča. Avto mu je šel čez obe nogi. Sofer se za žrtev ni umenil in je nesrečnega pustil ležati v blatu. Bunič je delj časa ležal nezavesten,

končno se je pa zavedel in se vlekkel počasi naprej. Pozneje so ga našli pesenti nezavestnega pred bližnjo hišo. Prepeljali so ga v bolnico. — V Osijeku je v soboto nepreviden avtomobilist pred hotelom »Schneller« povozil zakonca Matijo in Emo Bakš. Sofer je oba ponesrečenca naložil v avto in ju prepeljal v bolnico. Mož je bil lahko poškodovan, dočim je žena zadobila poškodbe na glavi. Nesrečo je baje zakrivil sofer, ker je preneglo vozil in tudi ni dajal signalov. — Na vogalu Kolodvorske in Desatičeve ulice je avtomobilist Franjo Abradž povozil seljaka Srečeta Zavišča iz Češina. Tudi njega so morali prepeljati v bolnico.

— Tragična smrt. Občinski logar Leopold Gerek iz Tubelja je te dni v bližnjem gozdu Jastravica z delavci sekal drva. Ko je začela velika bukev padati, se je Gerek prepozno unaknil. Drvo je padlo nanj in mu zlomilo obe nogi nad kolonom, poleg tega pa je zadobil težke notranje poškodbe. Skoro istočasno je prišla skozi gozd večja družba svatov, med katerimi sta bila tudi logarjeva sinova. Mlajša logarjeva hčerka se je namreč možila. Sinova sta nezavestnega očeta naložila na voz in ga hotela prepeljati v bolnico, pa je že med prevozom umrl.

— Vlak odtrgal delavcu glavo. Na postaji Dugoselo se je v soboto ponoči pripetila strašna nesreča. 23letni pomožni železniški delavec Ladislav Pudiak iz Sevanice je padel pod tender tovornega vlaka, ki se je počasi premikal. Vlak je nesrečnega odtrgal glavo. Pokojni je bil oženjen in oče dveh otrok.

— Morilec stražnika Kuprešanina zblaznel. Nedavno smo poročali, da je v Splitu delavec Musa ubil občinskega stražnika Petra Kuprešanina. Sedaj so ugotovili, da je Musa blazen. Prepeljali so ga na opazovalnico v Šibenik.

— 83letni starček zgorel. V selu Bobovje pri Krapini so našli te dni mrtvega 83letnega starčka Niko Bobovčeka. Našla ga je soseda Verona Bobovčeva vsega obžiganega po obrazu in telesu. Nesrečnega je ležal na peči. Komisija je ugotovila, da gre za nasrečo. Starčka je najbrž zadel kap in je padel na žarečo peč.

— Zagoneten umor pojasnjen. Blizu železniške postaje Suhopolje je bil lani zavratno umorjen in oropan trgovec Ibrahim Čosić, ki se je vračal z Osmanom Nedžibovićem. Beči Valjevcem in Celebije Muratovićem v Zvornik. Na cesti jih je ustavil neznanec in streljal nanje. Zadel je Čosića v srce tako, da je bil nesrečnejši takoj mrtav. Ostalim trem se je posrečilo pobegniti, čeprav je zločinec streljal tudi za njimi. Ropar je Čosiću vzel 4500 Din. Sprva oblasti niso vedele, kdo je morilec, te dni so pa orožniki v Skočivcu prejeli anonimno pismo, da bi utegnili biti Milan Rijić iz istega kraja. Te dni je orožniška patrulja obkrožila Rijičev hišo, toda Rijić se ni hotel vdati. Vihtel je sekuro v roki in kričal, da ubije vsakogar, ki se mu približa. Končno se mu je posrečilo pobegniti. Orožniki so streljali za njim, pa za niso zadel. V nedeljo so ga vseeno pričeli in izročili sodišču.

Iz Ljubljane

— Iz Preloženo gostovanje članov Comédie Française v Ljubljani. Ker je morala odlična francoska skupina podaljšati svoje gostovanje v zagrebškem gledališču, se vrši njihovo gostovanje v našem gledališču namesto v sredo 29. januarja, v četrtek dne 30. t. m. Opozarjamo na to spremembo vse p. n. obitvostvo, ki si je kupilo vstopnice za to gostovanje. Samoočebni umevno je, da veljajo kupljene vstopnice za četrtek.

— Iz Poroka. Danes se poroči v Ljubljani znani trgovec g. Jurjevec, solastnik tvrdke Fabiani in Jurjevec z gđ. Komarovo iz ugledne ljubljanske rodbine. Novoročencema želimo obilo sreče!

— Iz Abonente reda A in C opozarjamo, da imajo svoji predstavi jutri v sredo in ne kakor je bilo prvotno določeno, šele v četrtek. To radi spremembe gostovanja francoskih dramskih umetnikov.

VSAK torek, četrtek in petek v RESTAVRACIJI »Zvezda« PLES

— Iz Jugoslovenski gastronomski razstava v Ljubljani. Odbor gastronomske razstave ponovno opozarja in vabi cenj. občinstvo, naj nikar ne pozabi ogledati si razstave kuhinjske umetnosti, ki se bo vršila v dneh od 4. do 6. februarja v vseh dvoranah hotela »Union«. Pokroviteljica častnega komiteja je gospa Ljudmila Sernečeva, soproga bana Dravske banovine. V pripravljalnem odboru sodelujejo vsi naši prominentni činitelji kuharske umetnosti. Iz priznanosti sta prevzela mesto v častnem komiteju tudi mestni fišik g. dr. M. Rus in ravnatelj »Mladice« g. Jug in bodo gojenke gospodinje šole v Mladici sodelovale pri razstavi z raznimi svojimi prvovrstnimi produkti. Nadejaje sta prijavili sodelovanje »veletrgovina »Riba« in veletrgovina z vinom Bolaffio in sinovi. Skupno je torej do slej pripravjenih že nad 40 razstavljalcev, kar je najboljši dokaz, da se bo ta prva tovrstna razstava v Jugoslaviji odlikovala po obilju in fini kakovosti razstavljenih dobrot. Z vstopnico vred bo plačan tudi že poljubni prigrizek, katerega bo lahko zaštopil zail z izvrstnim namiznim vinom iz Bolaffijevih kleti. Ni dvoma, da bo razstava, za katero že itak vlada veliko zanimanje, tešoj po svečani otvoritvi dne 4. februarja ob 10. dvignila po vsej Ljubljani halo in pač ne bo nikogar, ki bi si je ne ogledal. Priporočamo pa ogled tudi vsem tistim, ki jih bo v dneh od 4. do 6. februarja dovedla pot z dežele v Ljubljano.

— Iz Prijava psov. Ponovno opozarjamo vse lastnike in rednike psov v Ljubljani, kateri do sedaj svojih psov lebo še niso prijavili, naj jih prijavijo nemudoma mestnemu magistratu, Mestni trg 2-II., soba 39, na dvoriščnem hodniku, levo, ter obnem plačajo pasjo takso za leto 1930 v znesku 100 Din za vsakega psa. Podrobnosti so razvidne iz lepakov, ki so nalepljeni po mestu izrečno opozarjamo, da bo mestni magistrat, pričeniš s 1. februarjem 1930, zaračunal vsem zamudnikom pasjo takso v dvojnem znesku, to je 200 Din za vsakega psa.

Danes slavnostna premijera ob 9 uri!

Prvi zvočni film

Moderni Faust

Hrepenenje po mladosti in ljubezni lepe
DOROTEE SEBASTIAN

Za slavnostno premijero telefonsko rezeroirane vstopnice je dobitni pri blagajni do 15. ure! **Telefon šte. 2730**

„Kino Ljubljanski dvor“

v Ljubljani
Senzacija I. reda!
Trum človeškega uma in dela!
Film, ki govori in poje!
Godba 150 godbenikov simfonikov opere Metropolitan iz New Yorka!

39, na dvoriščnem hodniku, levo, ter obnem plačajo pasjo takso za leto 1930 v znesku 100 Din za vsakega psa. Podrobnosti so razvidne iz lepakov, ki so nalepljeni po mestu izrečno opozarjamo, da bo mestni magistrat, pričeniš s 1. februarjem 1930, zaračunal vsem zamudnikom pasjo takso v dvojnem znesku, to je 200 Din za vsakega psa.

— Iz Podružnica »Sadjarskega in vrtnarskega društva« v Ljubljani priredi, kakor običajno vsako eredo, tudi jutri ob 20. uri v šentpeterski šoli predavanje. Predaval bo naš znani strokovnjak g. A. Lap, vodja mestne vrtnarije o temi kako naj uredimo vrt. Predavatelj nam bo predložil stare vrtove in njihov razvoj do sedanjega modernega in smotrnega vrtnarstva. Predavanje bo spremljano s skloptičnimi slikami. Vstop je brezplačen in vabimo vse prijatelje vrtnarstva.

— Iz Predavanje ZKD. Drevi ob 20. bo predaval v kazinski dvorani prof. Srečko Brodar iz Celja o svojih odkritjih v potiški zijaiki na Olševi.

— Iz Pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. V sredo ženski zbor, v četrtek tenorji, v petek basi, v nedeljo dopolne ob pol 11. moški zbor.

— Iz Pevski zbor »Glasbene Matice« v Ljubljani. Vaja za ženski zbor drevi ob 18.15, za moški zbor pa ob 20. Vsi in točno! — O d b o r.

— Iz Koncert Pavla Rubesona je zaradi bolezni izmetnika preloženo za nekaj dni. Kupljene vstopnice veljajo. Občinstvo bomo pravočasno obvestil o novem datumu koncerta.

— Iz Prebivalce Viča, Glinc, Rožne doline in okolice opozarjamo, da bo v nedeljo 2. t. m. ob 20. v Sokolskem domu na Viču koncert pevskega zbora Glasbene Matice ljubljanske pod vodstvom ravnatelja Mirka Poliča. Izvajal se bo program, kakor ga je pela Matica na svoji francoski turneji. Vse podrobnosti bodo še javljene.

— Iz Pojasnilo. Včeraj smo poročali, da se je drogerijski vajenec Bruno Leben v drogeriji Kolar v Šiški ponesrečil. Resnici na ljubo opozarjamo, da se je Leben ponesrečil doma.

— Iz Predavanje o prijavi za pridobitno in za davek na poslovni promet. Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani priredi v petek 31. t. m. ob 20. v zborniški posvetovalnici predavanje o prijavi za pridobitno in za davek na poslovni promet s posebnim ozirom na interese obrtnikov. Zbornica vabi obrtnike in druge interese, da se tega predavnja udeležo.

Iz Celja

— Iz Celjskim obrtnikom! Sloven. obrtno društvo v Celju pozivlja vse one obrtnike, ki še niso predložili davčni upravi prijave za pridobitno, da se zglastjo v svrhu informacij v društveni pisarni, Gledališka ulica 2, in sicer vsak delavnik od 6. ure naprej, v nedeljo in na praznik pa dopoldne od 8. ure naprej. Rok za predložitev prijave je 5. februar.

— Iz Invalidska tombola. Uduženje vojnih invalidov, krajevni odbor v Celju, priredi tudi letos kakor vsako leto do sedaj, dobrodelno tombolo v prid najrevnejšim in onemoglim članom. Tombola se bo vršila v nedeljo 1. junja, v slučaju neugodnega vremena pa pridobitno nedeljo 8. junja. Z ozirom na dobrodelni namen in na to, da je tombola edina javna invalidska prireditev v letu, se že sedaj prošilo vsa celjska društva, da bi na dan tombole ne imela prireditev, ki bi invalidom škodovala v smotnem oziru.

— Iz DAVEK za dohodek od podjetij, obratov in poklicev. Grenzi trgovcev v Celju obvešča svoje članstvo, da naj čim prej vložijo prijave za pridobitno pri davčni upravi v Celju, ker traja rok za vlaganje prijave le do 5. februarja. Tiskovine se dobe pri davčni upravi in v traški ge. Lipša v Vodnikovih ulici.

— Iz Soča, podružnica v Celju, ima svoji redni letni občni zbor v nedeljo 2. februarja ob 15. uri v madi dvorani Celjskega doma. Želeti je, da bi se članstvo občnega zbora udeležilo prisotnosti.

— Iz policijske kronike. Predvčerajšnjim je bilo na celjski policiji vloženi 8 očitav zaradi kršitve predpisov cestnopoličjskega reda in avtomobilskih predpisov. Aretirana sta bila dva vinaka brata, ker sta kajlisa v nedeljo ponoči mir v Prešernovi ulici. Po iztroženju stedi noči sta bila izpuščena.

Ljubljana je obubožana

Nad 6500 eksekucij — V 1662 pri merih zarubljene plače in terjatve
Rekordno delo poštneg a oddelka na sodišču

Ljubljana, 28. januarja. Ko vstopiš v justično palačo in kreneš na levo, zapaziš takoj na hodniku velike deske, na katere nabijajo sodni sluge razne sodne oglase o rubežnih in sodnih prodajah zarubljenih premoženj. Te deske niso bile še nikoli prazne. Prva vrata oddelka V. vodijo v pisarno pisarniškega predstojnika g. Josipa Rainerja, v kateri je vedno mnogo strank, ki žele, da se jim potrdijo podpisi na raznih listinah. Za potrdilo je treba plačati 15 Din takse. Lani je g. Rainer potrdil podpise 3018 strankam in prejel za državno blagajno na takšah 45.270 Din. Tam je tudi denarna knjiga, kamor se stekajo vse denarne globe in druge pristojbine.

Sledi velika soba, kjer poslušajo od ranega jutra do poznega večera izvršilni in »priganjalni« organi. Funkcije izvršilnih organov, ki izvršujejo vse rubežni, opravljajo stalno 6 slug in na pomoč sta pozvana še dva z deželnega sodišča. Dela imajo vsi čez glavo. Včasih se je treba požuriti, da upnik od prebrisanega dolžnika »ploh« kaj dabi. Največ posla imajo izvršilni organi pri eksekucijah na premoženje. Obnem je v tem oddelku tudi poštni oddelka za ekspedicio vseh poštnih pošilk deželnega in okrajnega sodišča. Oddelke opravi vsa rekvirirana in navadna pisna tako, da jih pošta prevzame samo numerično. Dnevno ekspedira ta oddelke od 600 do 750 reko-

mandirani in do 400 navadnih pisem. Lani so ekspedirali nad 250.000 pisem.

Ze zadnjič smo omenili, da so bila 76 posestnikom prodana zemljišča na javni dražbi. Nekaterim je bilo prodanih več zemljišč, vpisanih v knjige pod vložke raznih katastrskih občin. Javne dražbe se vrše v sobi št. 16 izvršilnega oddelka.

Izvršil. oddelke je lani izvršil 6509 mobiljarnih eksekucij. Zarubljeno je bilo mnogo pohištva, raznih dragocenosti in drugih premoženj. Mnoge zarubljene stvari so prodali na javni dražbi. Predlanskim je bilo mobiljarnih rubežni 6612.

V 1662 primerih (leta 1928 v 1715) so bile zarubljene razne terjatve in stalne mesečne plače. V približno 80% vseh primerov so bile zarubljene stalne mesečne plače privatnim in državnim nameščencem.

Zanimivo je, da so bile mobiljarnih rubežni uspešni pri 2693 zarubljenih (predlanskim 2705), pri drugih pa niso našli ničesar, kar bi se dalo zarubiti.

Izvršilni organi radi pripovedujejo vsele in žalostne zgodbe iz svoje prakse, kadar so dobre volje. Najraje povedo, kako je nekje mlad eksekutor zarubil kmetiču sadje na drevju. Lani septembra, ko je sadje dozorevalo, je zapljal v rubežni zapisnik med zarubljene predmete »sadije na drevju«. Izvršilno postopanje je šlo seveda svojo pot. Dražba »sadija na drevju« bi se morala vršiti nekaj dni pred božičem. Sadija na drevju pa seveda niso mogli prodati, ker je bilo že davno otreseno.

O ženi in za ženo

Pravkar je izšla za delovno žensstvo vega kulturnega sveta vlezanimiva knjiga vseučiliškega docenta dr. R. Hofstätterja. Knjiga obsega 516 strani s 180 tabelami (statistikami, kurvami, pregledi i. dr.) in ima naslov: *Die arbeitende Frau, ihre wirtschaftliche Lage, Gesundheit, Ehe und Mutterschaft*. Izdala jo je založba M. Perlesa na Dunaju in Leipzigu.

»Čisto odveč se mi zdi, še dandanes pisati o potrebnosti pridobitne delavnosti žene izven doma. Tako je razširjena, da je naša dolžnost predvsem, osvoboditi to žensko delovanje izven doma kolikor možno premognih nevarnosti, med temi dveh največjih, da jim zabranja materinstvo in vzgajati otroke. Šele ko bo izvršena ta najbolj nujna zahteva, se lahko lotimo dela, da povedemo ženo polagoma zopet v hišo. To hišo pa je treba večinoma šele zgraditi, in zgraditi jo mora mož.«

Mož mora postati zopet stalno naseljen, zakaj industrijski delavec in takorekoč vsak mestni stanovanjski najemnik je postal zopet nomad, tuj gost na zemlji. Kultura se razvija nazaj! Zaščita najemnikov stanovanj je lahko le začasna pomoč; naseljenje ljudi, modra razdelitev zemljišč sta mnogo dalekovidnejša. Le ako ima stalni neselejenec zemljo, ima zanimanje za močan naraščaj.

Negotovost zasebne imovine je bil možu eden glavnih vzrokov, da si je želel le malo ali celo nič otrok. Z večjo ali manjšo željo po otrokih pa pada in se dviga čisljanje žene. In če ima že stavek: »Vsak mož ima ženo, ki jo zaslužile za povpreček vedno veljavo, lahko pač tudi mirno rečemo: Žena je produkt moža.«

Je smatram za neumnost, ako mož malenkostno išče na ženi napake in smatram za strahopetnost, ako mož sploh za karkoli vali krivdo na ženo. In za slabost moža smatram, ako zahteva od žene izpremembo življenjskih pogojev.

Ženska emancipacija se smatra le zmotno za sovražnost proti možu, ker v istini je le prišljena obramba, ne proti možu, nego proti nevarnostim sveta in življenja. Izkušajmo torej ženo bolje spoznati!

To je nekaj stavkov iz uvoda te knjige, ki kaže, kako mora današnja žena živeti in delati. Znanstveno objektivno razlaga vse vrste ženskega dela in vplivanje tega delovanja na ustanavljanje rodbin, na porode in vzgojo dece. Temeljno načelo pa je znanstveniku, da je žena nadomestljiva v tovarni, v obrti, trgovini, v pisarni in končno prav povsod, samo ne v otroški sobi. Pisatelj razlaga kako se je notranje izpremenilo razmerje obeh spolov z bistvenimi izpremembami zunanjega življenja, v koliko

je vsega tega kriv mož ter v katerih smereh je žeteti, možno in neizogibno, da se to razmerje uredi.

Dr. Hofstätter dokazuje, da prenaša ženska vsako pridobitno delo pravo dobro, ako je duševno dovolj zadovoljevana izven dela: v rodbini ali v ljubezni. Kajti »materinstvo« je pravi vir njene sile, njene vrednosti, njene časti. Zato ima žena navadno višje notranje življenje kakor čisto mehanično delavni mož. Vse ženske poklice, ki so kakorkoli »materinski«, prenašajo ženske prav dobro, če tudi niso resnično matere. Paralela med materinstvom žene in duševnostjo moža gre tako daleč, da se na najvišji stopnji skoraj zmešata.

Glede enakopravnosti obeh spolov pravi pisatelj:

»Delati oba spola enaka, to pomenja naravnost nazadovanje kulture. Vsak napredek leži baš v vedno večjem razločanju obeh spolov. Vsač spol se naj izživlja zase. Z višjega stališča gledano, je poklic žene vedno le materinstvo. »Tretji spol« je utopija. Zene ni smatrati v nobenem poklicu za manjvredno, nego le za svojevredno vredno...«

Ženske, ki ne rode, se postarajo hitreje; ženske, ki rode in še delajo doma in izven doma, pa se seveda postarajo še hitreje. Znaki utrujenosti in obrabljenosti se pojavljajo pri ženi prej kakor pri možu, ki je fiziološki krepkejši, čeprav je morda telesno z ženo enako težak. Delovna žena se postara že v dobi, ko stoji nedelovna žena še v svojem cvetu.

O posameznih poglavjih te knjige izpregovorimo polagoma prihodnjic.

Najboljše, najtrajnejše, zato vsajcenejšel

Navdušenje in vsakdanost. — O, ljubezen je prava luč življenja! — Je, je. A čim se dva vzameta, začeta takoj dobivati račune za luč. Pri voljkih. Zdravnik: Kaj? Hoditi ne morete. Dam vam ricinovega olja, in tekali boš, da bo veselje.

Marcel Proust Seržant Diavolo Roman

Moral se je na vso moč premagovati, da bi prekinil tako prijeten pogovor in se napotil tja, kamor ga je klicala dolžnost. Vstal je. Magdalena se je zdržala, kakor bi ga hotela zadržati, in vprašala je: — Drevo torej odpotujete? To vprašanje je opozorilo seržanta na dolžnost. Globoko je vzdihnil in zamrmral: — Da... Moram. — Pred odhodom se še vidi, kaj ne? — je vprašala vohunka. — Da. — Torej vam ne porečem »zbožom«, temveč »na svidenje«.

Dolgo sta si stiskala roke. In seržant Diavolo je nekam nerad odhajal od lepe vdove. Ko je bil zopet na trgu, mu je glava kar gorela. Tisočere, na prvi pogled nasprotujoče si želje, so mu rojile po glavi. Čutil je potrebo spraviti svoje misli v red. Zgledal je krasno, senčnato pot, vodečo na senčnate griče. Napotil se je tja. Pot ga je vodila med dolgimi vrstami kaktusov, agav, aloe in datlovih palm. Tako je prispel do stolpa Balenda, stoječega ob strmih pobočju skal nad morjem, kakor da je prirepljen k njim.

Stoječ ob tem spomeniku preteklosti, zgrajenem tu sredi prirode, je Maxime spoznal, kako neznatni so ljudje, ki se rode in umirajo, ne da bi po njih kaj ostalo. Začel je filozofirati.

— Zivljenje je kratko. Čemu bi ga človek tako visoko cenil? — je vzdihnil in se ozrl po slikoviti pokrajini pod seboj.

— Beatrice, Magdalene, grofice de Royaljoie, njene hčerke in mene ne bo več, a vsa ta lepota bo še tu... Potem pa? ...

Tedaj je nastal v stoični plemičevi duši boj, s katerim se boji v Maroku še primerjati niso dali. Ni vedel več, kje je njegova dolžnost.

Ali naj se vrne k tovarišem 4. polka tujske legije? Ali naj znova stopi na bojišče in brani domovino? Ali pa samovoljno podaljša dopust in se loti z vso energijo dela, katerega še ni dokončal?

Odpotovati ali ostati? To je bilo vprašanje, na katero Maxime de Frileuse sam ni mogel odgovoriti. Zamislil se je. Če bi šlo samo za Beatrico, bi odpotoval s težkim srcem, odpotoval bi pa le. Ne da bi ne imel svoje sestre rad, pač pa ker ve, da je dobila zaščitnika v osebi svojega moža Borisa Kantemira.

Nasprotno pa, in ker ni mogla nobena nizkotna sebičnost oskruniti njegovih zaslug za domovino, je bil Maxime prepričan, da ga ne veže na Francijo ljubezen do Magdalene de Vaulnes.

Lepa vdova nujno potrebuje njegove pomoči. Če veruje vanjo, lahko mirno in potrpežljivo čaka, da se vrne iz Maroka.

Toda tu je bila še druga ženska, katero je hotel seržant Diavolo braniti in rešiti. Vedel je dobro, da bi bila grofica de Royaljoie rešena, če bi plačal za njo odkupnino.

Toda usoda je hotela drugače, kajti Borisa, ki bi edini mogel dati Maximu toliko denarja, ni bilo v Nizzi.

Če bi seržant Diavolo kot vesten vojak še istega večera zapustil Nizzo, kaj bi se zgodilo z nesrečno Moniko? Kaj bi bilo z Yveto, dražestno grofičino hčerko? In kaj bi se zgodilo z njegovim predstojnikom, splošno priljubljenim polkovnikom, ki potrebuje popolno svobodo duha, da izpolni svojo težko nalogo?

Maxime je še dolgo kolebal. Dobro se je zavedal velikega pomena odločitve, pred katero je stal. Na drugi strani mu je bilo pa težko zapustiti Moniko v največji nevarnosti.

Ko je solnce zahajalo, je bil boj v seržantovem srcu dobojevan.

Da bi mogel polkovnik grof de Royaljoie še nadalje nositi glavo pokonci in ostati vzor hrabrosti, je sklenil Maxime de Frileuse ostati v Nizzi.

Svoj sklep je dobro premislil. Vedel je že naprej, da ga čaka nova sramota. Proglase ga za vojaškega begunca.

Caka ga najzostrejo in obenem naj-sramotnejša kazen, kajti z vojniki, ki pobegnejo iz tujske legije, se ne šalijo, posebno pa ne med vojaki.

Seržant Diavolo postane torej vojaški begunec, toda vojvoda Maxime de Frileuse stori zopet plemenito delo. Tega se je dobro zavedal. Ponosno je dvignil glavo in njegova hoja je postala dostojanstvena.

Ta boj z vestjo je trajal že predolgo. Vsi ljudje so bili že odšli s hriba, na katerem so stale razvaline starega gradu. Mladi plemič je opazil, da je sam.

Zadnjič se je ozrl po čarobni pokrajini, ozrl se je na zvezde, ki so se prižigale na nebu, potem se je pa počasi napotil nazaj v mesto rajanja, v katerem je delala uboga žena težko pokoro za greh mladosti.

Nepremagljiva sila je gnala Maxima v okolico kolodvora.

Zaslišal je žvižganje vlaka, s katerim bi se bil moral odpeljati, če bi bil hotel pravočasno prispeti v Marsell in se vkrcati na parnik.

Na obrazu se mu ni poznalo, da mu je žal ali da ga peče vest. Obrnil se je proti jugu in zašepetal:

— Seržant Diavolo — dezertar!

Potem je pa pripomnil resno:

— Borite se za naju dva, polkovnik! Jaz se bom boril za vas tu.

PRI CIGANKI.

— Gospodična, dam vam čudodelne pijače. Dajte jo zaročencu in ljubil vas bo do smrti.

— To je odveč. Pijače mi le dajte, toda samo toliko, da mi bo zvest mesec dni.

V šestih urah zgrajena hiša

Edisonovo mnenje o hišah iz litega betona — Enodružinska hiša za 5600 Din

Edison, ki je postal s svojimi izumi eden največjih dobrotnikov človeštva, je začel že pred leti razmišljati, kako bi se dale graditi hiše hitro in tako poceni, da bi bile dostopne tudi najsiromašnejšim ljudem. Kot izredno iznajdljiv mož je kmalu prišel na idejo, da bi se dale hiše vlivati iz betona. Bil je pa tako zaposlen z drugim izumi da je na hiše iz litega betona pozabil. Njegovo idejo je uresničil holandski inženjer Harms, ki je zgradil najprej na Holandskem, potem pa blizu Pariza več takih hiš.

Stene iz betona vlije hiše so v primeri s stenami zidanih hiš mnogo tanjše. Način gradnje je zelo enostaven. Rabijo se železni modeli, iz katerih postavijo delavci najprej celo hišo, potem pa nalijejo v modele tekočega betona. Enonadstropno hišo zgrade v šestih urah. Čez tri dni odstranijo poedine dele modela in hiša je zgrajena. Prestajajo samo še manjša dela, montiranje in okraske, potem pa začno opremljati notranjost in stranke se lahko vselijo. Ko so Edisona vprašali, kako bi gradil hišo iz litega betona, je izjavil:

— Tega izuma sem zelo vesel, ker bo koristil najsiromašnejšim ljudem. Ideja vlivati hiše iz betona je zelo enostavna, vendar pa je bilo treba več let delati, predno se mi je posrečilo doseči ta cilj. Če imamo model hiše in beton, je treba poravnati samo stavitelje in izkonati temelje, pa so priprave končne. Model hiše se sestavi iz manjših delov, kar je več ali manj mehanično delo. Najtežje je polnjenje modela. Pod

zračnim pritiskom potisnemo v model tekoči beton, ki se enakomerno razdeli in prodre v vse kotičke. Zračni tlak mora biti vedno večji, največji pa, ko je model že napolnjen z betonom. Z zračnim pritiskom odstranimo iz betona vodo, ki odteka po posebnih zlebičkih iz modela. V šestih urah lahko zgradimo enonadstropno hišo, v kateri je prostora za dve družini. Cim se beton posuši, odstranimo modele in jih lahko rabimo za drugo hišo. Hiša iz litega betona je že sama po sebi lepa. Model je narejen tako, da ni treba nobenega vrtnanja, ne sekanja, kakor pri zidanih hišah. Dvodružinska hiša iz litega betona stane 200 do 250 dolarjev, enodružinska pa 100 dolarjev ali v naši valuti okrog 5600 Din. Železni model je precej drag, toda tudi to se kmalu amortizira, posebno če je več reflektantov za take hiše.

Edisonu so mnogi očitali, da bi bila stanovanjska kolonija iz takih hiš preveč dolgočasna in enolična. Edison je pa odgovoril, da se tega ni treba bati, kajti modeli so lahko različni, poleg tega si pa znajo ljudje hiše sami urediti in okrasiti po svojem okusu. Da preprečimo enoličnost, zadostuje že barva sten. Poleg tega si lahko pomagamo z rožami in različni rastlinami, ki požive vsako stanovanjsko kolonijo, čeprav so vse hišice enake. Seveda ni mogoče graditi hiš iz litega betona v velikem mestu, ker potrebujemo za nje veliko prostora. Pač je pa ta način gradnje zelo priporočljiv za manjša mesta, kjer je v okolici dovolj prostora, in pa za delavske kolonije.

Tihotapstvo kokaina

Hamburška policija je pregledala lekarno in našla nad 10.000 podtakne-nih receptov, po katerih so dobivali ljudje kokain. Policija je vložila 2000 ovadb. Kokain tihotapio in prodajajo v Hamburgu na debelo. Baje je tihotapstvo kokaina razširjeno po vseh velikih mestih in sicer zato, ker se je kemija po vojni preveč demokratizirala. Središče tihotapstva kokaina je Nemčija, ki pošilja zdravila in kemikalije, torej tudi kokain in heroin, po vsem svetu.

Kokain je v Nemčiji pod nadzorstvom zdravstvenega urada, ki pa ni dovolj organov, da bi preprečil tihotapstvo in prodajo kokaina na skrivaj. Dekagram tega strupa stane v Nemčiji 3 marke in ker je to količina, ki zadostuje za pošteno omamo, segajo ljudje zelo radi po kokainu. Kokain prodajajo zvečer na vseh križiščih in

vogalih večjih ulic, na postajališčih cestne železnice, pred nočnimi lokali, kavarnami, kinematografi, gledališči itd. V Hamburgu in drugih mestih so prodajalci kokaina splošno znani in policija jim ne more do živga. V hamburškem pristanišču sprejemajo tihotapci velike količine kokaina in ga pošiljajo v Nemčijo in na Holandsko, posebno pa v Kanado. Navadno tihotapijo kokain v otroških igračah. V pošiljki otroških igrač iz Madžarske na Kitajsko so našli v Hamburgu za 200.000 mark kokaina. Kokain so našli v Hamburgu celo v ceveh železnih postelji, v avtomobilskih pnevmatikah in v železnih blagajnah. Premeteni tihotapci so ga vtihotapili celo v obleke potnikov in ga v pristanišču vzeli nazaj, ne da bi potniki slutili, da so nehote prenašali prepovedano robo. Tihotapstvo kokaina seveda dobro nese in zato je tako razširjeno.

Orožniški kapitan razbojnik

Iz rumunske vasi Tačova se je odpeljal te dni mesar Janko v rumunsko obmejno mesto Siget. Bilo je proti večeru, ko ga je blizu mesta na cesti ustavila starka in ga prosila, naj jo vzame na voz. Starka je bila zgovorna in pripovedovala je mesarju, da je namenjena v mesto po opravih in da mu je zelo hvaležna, da jo je vzel na voz, ker je že težko hodila. Ni mu pa hotela povedati od kod je. Blizu mesta je v gozdu prosila mesarja, naj ustavi konje, češ da pojde do mesta peš.

V hipu, ko je zlezla z voza, je potegnila izza nedrj revolver in zahtevala od prestrašenega mesarja denar. Mesar si je pa kmalu toliko opomogel od strahu, da je bojevito starko prosil, naj ga ne ustrelji, češ da ji izroči ves denar. Segel je v žep po denarnico, namesto nje je pa potegnil iz žepa revolver in ustrelil. Zadel je starko v prsa tako, da se je nezavestna zgrudila. Mesar ji je obvezal rano, potem je pa naložil ranjenko na voz in jo odpeljal v bolnico. O napadu je obvestil orožnike, ki so uvedli preiskavo. V bolnici so pa ugotovili, da je napadalka možka. Gre za rumunskega orožniškega kapitana, ki se je preoblekel v starko in napadel mesarja, da bi se polastil njegovega denarja.

Učenost za smeh

Aleksander je imel armado 40 do 50 letnih mladeničev.

Aleksander je bil 21 let po svoji smrti zastrupljen. Njegovo smrt je občutila vsa Azija, vendar pa šele po njegovi smrti.

Harilaj je bil rojen zelo mlad.

Ostanke kolosa iz Roda so naložili na 900 kamel, ki je vsaka nosila 200 funtov, torej skupaj 900 kamel.

Servij je prišel v Rim in se je tam rodil.

Če bi ne bil šel Cezar čez Rubikon, si ne moremo misliti, kam bi bil šel prišel.

Ko je torej Cezar tako v zadnjih -- ko je torej tako v zadnjih -- ja, ko je tako v zadnjih -- ja, je umrl.

Brut in Kasij sta umorila Cezarja na zdravju zelo škodljiv način.

Var je bil edini rimski vojskovođa, ki mu je uspelo, da so ga Nemci premagali.

Najprej je Julijan umoril sebe, potem svojega očeta in nato še sebe.

Ze Tacit pravi, da so bili stari Nemci tako veliki kakor pruska dvorna garda.

Tako je torej kralj Alfonz nastopil vzhodni del svojega življenja.

Pri umikanju iz Španije so bile ceete tako slabe, da so morali 8 voz vpreči v enega konja.

Baržun in svila v vseh modnih barvah A. & E. SKABERNE LJUBLJANA

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znaklo - Na vprašanja brez znaklo ne odgovorjamo. Najmanjši oglas Din 5

Psa čuvaja za trgovino kupim Ponudbe na upravo lista pod »Pss«. 713

Premog in popolnoma suha drva dobavljajo na dom A. Jerancič, Karlovska cesta št. 8. Telefon 3457. 113-L

Ribje olje sveže, najčistejše, porveščko, iz lekarn dr. G. Piccolija v Ljubljani, se priporoča bledim, slabotnim osebom. 87-L

Dalmacija V Solinu-Split (Salonae) naprodaj velika, prenovljena hiša, v kateri se nahaja kavarna in restavracija, na najlepšem prostoru, s sob za stanovanje. Okrog hiše dvorišče, vrt in travnik ca. 2300 m². Za agilenega velika bodočnost. Cena 1.100.000. Naslov: Dioklecijan, Solin. 708

Bolničarka s spričevali, tečajem o masaži, 5%etno prakso, specialno za no-tranje bolezni, išče službo v sanatoriju ali bolnici. Naslov: Uspensky, Straža, Novo mesto. 717

Prazni zaboji večje število, ugodno naprodaj. Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 714

Klavrje in pianine prodaja, izposojuje, popravlja in čisto uglašuje najceneje tudi na obroke - tovarna klavrjev (WARBINEK, Ljubljana, Gregorčičeva 5, Ruska c. 2. 712

Šofer z desetletno prakso, ki večino popravil okserbi sam, išče službo v Jugoslaviji. Vešč je slov. in nemškega jezika v govoru in pisavi. Dosedaj je vozil v inozemstvu. Ponudbe na naslov: Obrul Philipp, Göss b. Leoben 68, Štik., Österr. 718

Strokovno uglašuje ter popravlja klavrje G. Jurásek, Ljubljana, Ključavničarska ul. št. 3 - Mestni trg 22 4/T

DRVA PREMOG KOKS pri družbi »Kurivo«, Dunajska cesta št. 33. - Javna skladišča. Tel. 3434. 11-T

Dva parna kotla kompletna, bakrene cevi, železne kandelabre, motor 8 HP, kompresor, krožne škarje, stroj za robljenje pločevine, sidra, prod Franc Stupica, Železnina v Ljubljani

Premog in DRVA najboljšje vrste dobavljajo L. Pogačnik Bohoričeva 5. Telefon 2059 94-L

Pištrole za strašenje

Lovske puške, floberte, brovnang pištote, lovsko in ribiške potrebščine ima vedno v zalogi F. K. Kaiser, puškar, Ljubljana, Kongresni trg št. 9.

Vaš interes pride popolnoma do veljave, če oglasujete v edinem in najstarejšem slovenskem popoldnevniku Slovenski Narod

PUH - PERJE R. MIKLAUC LJUBLJANA Najpopolnejši STOEWER Šivalni stroji za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, ogledajte si to izredno pri trvdki LUD. BARAGA, Ljubljana Selenburgova ulica 6/1. Brezplačen pouk 15letna garancija. Telefon št. 2980. 21-L

Makulturni papir kg à Din 4 - prodaja uprava, Slovenskega Naroda,

Sodavičarji!

Najboljše in najcenejše Ia. češke sifonske, kraherlske limonadne bele in zelene steklenice ter vse v to stroko spadajoče potrebščine, dobavlja

Čehostaklo Ljubljana, Komenskega ul. 20